

Stabiele en toereikende pensioenopbouw in de gevarenzone. Respecteer langjarig fiscaal kader

Het Verbond van Verzekeraars en de Pensioenfederatie vinden gezamenlijk dat

- de pensioenhoogte op peil moet blijven
- de piketpaaltjes voor adequate pensioenopbouw niet elke formatieperiode (kabinetsperiode) kunnen worden verzet
- de pensioenhervormingen een goede start moeten krijgen.

Verdere aftopping van de pensioenopbouw raakt al snel 20% of meer van de beroepsbevolking en is onverenigbaar met het voorkomen van inkomensterugval bij pensionering.

Ontwikkelingen:

Pensioenen waren in het (recente) verleden aanzienlijk ruimer dan ze nu zijn. De 70% eindloon regeling ligt nog maar een paar jaren achter ons. Het opbouwpercentage (in de Witteveenkaders I en II) is de afgelopen jaren (mede ingegeven door de financiële crisis en de druk uit Brussel om de begroting op orde te krijgen) teruggeschroefd van 2,15% naar 1,875%. Eerder was het opbouwpercentage al teruggebracht van 2,25% naar 2,15%. Het doel van het voorgaande kabinet was dat men met 40 jaar opbouw een pensioen kan hebben van 75% middelloon.

Deze versoeringen van het fiscale kader hebben ingrijpende gevolgen gehad voor de opbouw van het pensioen. Het zogenaamde 'oversparen' voor het pensioen is echt iets van het verleden. Het ziet enkel nog op werknemers die een groot deel van hun opbouw/aanspraken hebben kunnen opbouwen onder het oudere, royale, systeem. Voor werknemers die geheel onder het nieuwe regime opbouwen, is de grens van een toereikend pensioen bereikt of zelfs uit beeld verdwenen. Dit laatste komt mede door de introductie van de maximering van de pensioenopbouw in de tweede pijler. De gedachte dat er te veel pensioen wordt opgebouwd is dus een echo van de oude situatie, en geen correcte weergave meer van het huidige vrij sobere fiscale kader.

In de perspectiefnota toekomst pensioenstelsel wordt de volgende doelstelling terecht benadrukt: 'Het is van belang dat alle werkenden een toereikend pensioen opbouwen om bij pensionering geen grote terugval te hebben in bestedingsmogelijkheden'. Het kabinet heeft de ambitie van 75% middelloon herbevestigd toen de aanpassingen van de opbouw werden doorgevoerd. Het belang van een adequaat, koopkrachtig, betaalbaar en stabiel pensioen moet voorop blijven staan .

Vervangingsratio's van onder de 50%!

In onderzoek van Knoef/Goudswaard¹ wordt gewezen op de grote variatie van pensioenopbouw van mensen. Een belangrijke constatering is dat vooral hogere inkomens geen bruto vervangingspercentage van 75% behalen.

In plaats van het gemiddeld loon kijken veel meer mensen naar de mate waarin zij hun levensstandaard na pensionering kunnen voortzetten, de zogenaamde vervangingsratio. In de bijlage zijn diverse berekeningen opgenomen van de vervangingsratio's voor de verschillende huishoudens in Nederland van het Verbond van Verzekeraars. Deze liggen veel vaker in de buurt van de 50% met

¹ Marike Knoef, Jim Been, Koen Caminada, Kees Goudswaard en Jason Rhuggenaath, 2016

uitschieters naar beneden 42% en 36%. En dan zijn onderbrekingen dan wel geen opbouw gedurende bijvoorbeeld zelfstandig ondernemerschap in de pensioenopbouw niet eens in de berekeningen meegenomen.

Aannames versus economische ontwikkelingen en arbeidsmarkt

Niet alleen de diverse bezuinigingen, maar ook andere ontwikkelingen hebben een toereikende opbouw onder druk gezet. Vaak wordt bijvoorbeeld de discussie gevoerd of de hoge beleggingsresultaten van de afgelopen decennia zich de komende tientallen jaren zullen voortzetten. Tel daarbij op dat de arbeidsmarkt in rap tempo is geflexibiliseerd met pensioengaten tot gevolg en we kunnen niet anders dan concluderen dat de gepensioneerde van de toekomst een minder riant pensioen krijgt dan de huidige gepensioneerde en baby-boomgeneratie.

De huidige 1,875% (die moet leiden tot 75% middenloos) is gebaseerd op twee aannames: dat mensen in de minimaal 40 jaar fiscaal *maximaal* pensioen opbouwen en dat er altijd een volledige indexatie zal zijn. Beide aannames komen op dit moment niet overeen met de werkelijkheid. Zo blijft indexatie nu al met enige regelmaat achterwege. Wat betreft het aantal opbouwjaren kan worden opgemerkt dat deze zal stijgen, maar of het totaal op meer dan 40 jaar uit gaat komen is maar zeer de vraag. Tijdelijke werkloosheid, een sobere of geen pensioenregeling bij een bepaalde werkgever, langdurig verlof, minder werken in de gezinsfase of gedwongen zelfstandigheid kunnen allemaal (en toenemende) redenen zijn om tijdelijk geen of minder pensioen op te bouwen.

Inkomensverlies bij pensionering voor iedereen beperken

Als we specifiek kijken naar de ideeën voor een verdere aftopping van pensioenopbouw in de tweede pijler constateren we dat een grens van bijvoorbeeld 2x modaal maar liefst 20% van de werknemers zal raken. Zowel fiscale aftopping als het maximeren van de verplichte pensioenopbouw heeft tot gevolg dat een aanzienlijk deel van de Nederlanders bij pensionering een flinke inkomensachteruitgang zullen krijgen. Bovendien stelt het sociale partners, ondernemingen en beroepsverenigingen niet in staat om de arbeidsvoorwaarde pensioen optimaal vorm te geven en uit te laten voeren.

Maximering levert op lange termijn geen budgettaire winst op

Maximering van de opbouw levert, in tegenstelling tot wat vaak wordt voorgerekend, nauwelijks een budgettaire besparing op voor de overheid. Op pensioenbesparingen is de omkeerregeling van toepassing. Dit houdt in dat pensioenaanspraken niet zijn belast voor de inkomstenbelasting, maar dat over de uiteindelijke pensioenuitkeringen wel inkomstenbelasting betaald moet worden. Het verlagen van het fiscaal kader zorgt er dus enkel voor dat een belangrijk deel van de toekomstige belastingontvangsten naar voren worden gehaald, maar dat leidt dus wel tot een versmalling van de inkomstenbelastinggrondslag in de toekomst. De meeropbrengst voor de overheid beperkt zich hierdoor tot het verschil tussen het huidige inkomstenbelastingtarief en het toekomstige tarief, waartegen de pensioenen worden belast.

Conclusie

Concluderend kunnen we zeggen dat het *huidige* fiscale kader bij bepaalde groepen in de toekomst leidt tot een pensioenresultaat dat niet conform de maatschappelijke wens is om grote inkomenssterugval bij pensionering te voorkomen. Verdere maximering leidt bij pensionering tot inkomensverlies voor veel mensen. De gevolgen zijn overigens niet alleen voor mensen met een voltijd baan. Bij mensen die in deeltijd werken wordt de norm naar rato lager. De gevolgen voor die groep blijven vaak onderbelicht.

Dringende oproep is dan ook: Houd de pensioenhoogte op peil.

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat de versobering van het fiscale kader te ver is doorgeschoten. We willen benadrukken dat er sinds de versoberingen ook veel veranderd is in andere voorzieningen voor de oude dag. Ouderen moeten een steeds groter deel van hun zorg en vooral verzorgingskosten zelf betalen, en ook zullen ze die (verzorgings-)kosten vaak langer moeten dragen door het stijgen van de levensverwachting. Om het inkomen van toekomstige ouderen op peil te houden moet er geen verdere versobering plaats vinden.

Respecteer een stabiel en langjarig fiscaal kader:

Naast de hoogte van pensioen is een stabiel fiscaal kader belangrijk. Vooral met het maximeren van de pensioenopbouw tot een bepaalde inkomensgrens lijkt een knop te zijn geïntroduceerd waaraan gedraaid kan worden. Gegeven de wisselende samenstelling van kabinetten is het niet wenselijk om het fiscale kader dat nu juist meerjarig en stabiel zou moeten zijn, tijdens iedere nieuwe formatie van kabinetten aan te passen. Mensen bouwen hun pensioen op over 40 tot 50 jaar. Als in die periode de fiscale kaders meermalen wijzigen is dat niet goed voor hun financiële planning, het vertrouwen in het stelsel en de overheid. Tevens brengt periodieke wijzigingen grote uitvoeringskosten met zich mee.

Geef de pensioenhervormingen geen valse start

Het pensioenstelsel zal de komende jaren ingrijpend wijzigen, op wat voor manier dan ook. Als die wijzigingen gepaard gaan met een verdere versobering dan ondermijnt dat het vertrouwen in het stelsel én bij voorbaat in de hervorming. De hervorming wordt dan niet gezien als noodzakelijke wijziging, maar als een platte korte termijn bezuiniging.

Bijlage: Berekeningen Verbond van Verzekeraars: Vervangingsratio's**Maatmens 1a**

Uitgangspunten		Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610	
Start jaarsalaris	27.600	Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,75%
Laatste jaarsalaris	104.970			Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34 3%				
	35-44 2%	OP excl AOW	54.038	OP excl AOW	43.984
	45-54 1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64 0%	Totaal pensioen	74.081	Totaal pensioen	64.028
Inflatiecorrectie	2%				
OP-index	25-35 2%	Vervangingsratio	71%	Vervangingsratio	61%
	35-45 2%				
	45-55 2%				
	55-65 2%				
AOW jaarlijkse index	2%				

Maatmens 1b

Uitgangspunten		Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610	
Start jaarsalaris	27.600	Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,75%
Laatste jaarsalaris	104.970			Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34 3%				
	35-44 2%	OP excl AOW	43.646	OP excl AOW	35.526
	45-54 1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64 0%	Totaal pensioen	63.689	Totaal pensioen	55.569
Inflatiecorrectie	2%				
OP-index	25-35 3%	Vervangingsratio	61%	Vervangingsratio	53%
	35-45 2%				
	45-55 1%				
	55-65 0%				
AOW jaarlijkse index	2%				

Maatmens 2a

Uitgangspunten			Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610	
Start jaarsalaris	24.288		Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,75%
Laatste jaarsalaris	121084				Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34	5%	OP excl AOW	62.461	OP excl AOW	50.841
	35-44	3%	AOW	20.043	AOW	20.043
	45-54	1%	Totaal pensioen	<u>82.504</u>	Totaal pensioen	<u>70.884</u>
	55-64	0%				
Inflatiecorrectie		2%				
OP-index	25-35	2%	Vervangingsratio	68%	Vervangingsratio	59%
	35-45	2%				
	45-55	2%				
	55-65	2%				
AOW jaarlijkse index		2%				

Maatmens 2b

Uitgangspunten			Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610	
Start jaarsalaris	24.288		Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,75%
Laatste jaarsalaris	121084				Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34	5%	OP excl AOW	49.390	OP excl AOW	40.202
	35-44	3%	AOW	20.043	AOW	20.043
	45-54	1%	Totaal pensioen	<u>69.434</u>	Totaal pensioen	<u>60.245</u>
	55-64	0%				
Inflatiecorrectie		2%				
OP-index	25-35	3%	Vervangingsratio	57%	Vervangingsratio	50%
	35-45	1%				
	45-55	1%				
	55-65	0%				
AOW jaarlijkse index		2%				

Maatmens 3a

Uitgangspunten		Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610	
Start	34.500	Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,75%
Laatste jaarsalaris	131.213			Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34 3%				
	35-44 2%	OP excl AOW	73.827	OP excl AOW	60.092
	45-54 1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64 0%	Totaal pensioen	<u>93.870</u>	Totaal pensioen	<u>80.135</u>
Inflatiecorrectie	2%				
OP-index	25-35 2%	Vervangingsratio	72%	Vervangingsratio	61%
	35-45 2%				
	45-55 2%				
	55-65 2%				
AOW jaarlijkse index	2%				

Maatmens 3b

Uitgangspunten		Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610	
Start	34.500	Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,75%
Laatste jaarsalaris	131.213			Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34 3%				
	35-44 2%	OP excl AOW	59.586	OP excl AOW	48.501
	45-54 1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64 0%	Totaal pensioen	<u>79.629</u>	Totaal pensioen	<u>68.544</u>
Inflatiecorrectie	2%				
OP-index	25-35 3%	Vervangingsratio	61%	Vervangingsratio	52%
	35-45 2%				
	45-55 1%				
	55-65 0%				
AOW jaarlijkse index	2%				

Maatmens 1a

Uitgangspunten			Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610 en 33.672	
Start jaarsalaris	27.600		Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,85%
Laatste jaarsalaris	104.970				Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34	3%				
	35-44	2%	OP excl AOW	54.038	OP excl AOW	43.984
	45-54	1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64	0%	Totaal pensioen	<u>74.081</u>	Totaal pensioen	<u>64.028</u>
Inflatiecorrectie		2%				
OP-index	25-35	2%	Vervangingsratio	71%	Vervangingsratio	63%
	35-45	2%				
	45-55	2%				
	55-65	2%				
AOW jaarlijkse index		2%				

Maatmens 1b

Uitgangspunten			Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610 en 33672	
Start jaarsalaris	27.600		Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,85%
Laatste jaarsalaris	104.970				Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34	3%				
	35-44	2%	OP excl AOW	43.646	OP excl AOW	35.526
	45-54	1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64	0%	Totaal pensioen	<u>63.689</u>	Totaal pensioen	<u>55.569</u>
Inflatiecorrectie		2%				
OP-index	25-35	3%	Vervangingsratio	61%	Vervangingsratio	55%
	35-45	2%				
	45-55	1%				
	55-65	0%				
AOW jaarlijkse index		2%				

Maatmens 2a

Uitgangspunten			Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610 en 33.672	
Start jaarsalaris	24.288		Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,85%
Laatste jaarsalaris	121084				Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34	5%				
	35-44	3%	OP excl AOW	62.461	OP excl AOW	50.841
	45-54	1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64	0%	Totaal pensioen	<u>82.504</u>	Totaal pensioen	<u>70.884</u>
Inflatiecorrectie		2%				
OP-index	25-35	2%	Vervangingsratio	68%	Vervangingsratio	61%
	35-45	2%				
	45-55	2%				
	55-65	2%				
AOW jaarlijkse index		2%				

Maatmens 2b

Uitgangspunten			Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610 en 33.672	
Start jaarsalaris	24.288		Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,85%
Laatste jaarsalaris	121084				Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34	5%				
	35-44	3%	OP excl AOW	49.390	OP excl AOW	40.202
	45-54	1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64	0%	Totaal pensioen	<u>69.434</u>	Totaal pensioen	<u>60.245</u>
Inflatiecorrectie		2%				
OP-index	25-35	3%	Vervangingsratio	57%	Vervangingsratio	52%
	35-45	1%				
	45-55	1%				
	55-65	0%				
AOW jaarlijkse index		2%				

Maatmens 3a

Uitgangspunten		Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610 en 33.672	
Start	34.500	Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,85%
Laatste jaarsalaris	131.213			Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34 3%				
	35-44 2%	OP excl AOW	73.827	OP excl AOW	60.092
	45-54 1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64 0%	Totaal pensioen	<u>93.870</u>	Totaal pensioen	<u>80.135</u>
Inflatiecorrectie	2%				
OP-index	25-35 2%	Vervangingsratio	72%	Vervangingsratio	64%
	35-45 2%				
	45-55 2%				
	55-65 2%				
AOW jaarlijkse index	2%				

Maatmens 3b

Uitgangspunten		Resultaatpensioenopbouw op basis van regels per 1 januari 2014		Resultaat pensioenopbouw (aftopping 100.000) op basis van wetsvoorstel 33.610 en 33.672	
Start	34.500	Opbouwpercentage	2,15%	Opbouwpercentage	1,85%
Laatste jaarsalaris	131.213			Index aftopping	2%
Carrièrelijn	25-34 3%				
	35-44 2%	OP excl AOW	59.586	OP excl AOW	48.501
	45-54 1%	AOW	20.043	AOW	20.043
	55-64 0%	Totaal pensioen	<u>79.629</u>	Totaal pensioen	<u>68.544</u>
Inflatiecorrectie	2%				
OP-index	25-35 3%	Vervangingsratio	61%	Vervangingsratio	54%
	35-45 2%				
	45-55 1%				
	55-65 0%				
AOW jaarlijkse index	2%				